

Efektywność nauczania w gimnazjach.

Są gminy, gdzie widać postępy

T. Żółtak, PCG Edukacja¹

Od wielu lat zachęca się szkoły do wprowadzania zmian w celu zwiększania efektywności nauczania. Czy można zaobserwować efekty tych działań na poziomie gmin w dłuższym okresie czasu? Jak je zmierzyć?

Szukając odpowiedzi na te pytania można spojrzeć na gimnazja i wykorzystać wskaźniki edukacyjnej wartości dodanej (EWD), które publikowane są w Polsce od wielu lat (www.ewd.edu.pl). Zasadniczo są one wyliczane na poziomie szkół, jednak gminę możemy scharakteryzować poprzez średnią EWD jej szkół. Przy czym, zgodnie z metodologią zalecaną przez autorów wskaźników, wkład szkół do średniej ważony jest liczbą absolwentów, a więc wyniki większych szkół mają też większy wpływ na wartość średniej w gminie. W celu scharakteryzowania zmian efektywności nauczania dla każdej gminy, na podstawie sześciu kolejnych średnich wskaźników EWD poczynając od tych uwzględniających absolwentów z lat 2008-2010, a kończąc na tych uwzględniających absolwentów z lat 2013-2015, **oszacowaliśmy trend liniowy**. Działanie to zostało przeprowadzone oddzielnie dla wskaźników opisujących efektywność w zakresie przedmiotów humanistycznych i w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych. Obliczone wartości trendów wskazują na ogólną tendencję rozwojową efektywności nauczania gimnazjów w poszczególnych gminach, dla każdej z dwóch rozpatrywanych dziedzin.

W przypadku większości gmin (rys. 1 i rys. 2) **obserwowane trendy są niezbyt silne**. Zawierają się w przedziale od -0,2 do +0,2 pkt./rok, co przekłada się na spadek lub wzrost średniej EWD w gminie o nie więcej niż 1 pkt w całym analizowanym okresie. Dla porównania, rozpiętość EWD w grupie 90% gimnazjów o typowych wynikach, wynosi około 8 punktów na skali EWD. Różnice pomiędzy gminami są oczywiście jeszcze mniejsze, szczególnie jeśli rozpatrywać większe gminy, na terenie których funkcjonuje po kilka gimnazjów. Ogólnie rzecz biorąc silne trendy częściowo występują w małych gminach (zwłaszcza tych, które prowadzą tylko jedno gimnazjum). Typ gminy i jej wielkość nie mają wyraźnego wpływu na przeciętną wartość trendów. Daje się za to zaobserwować pewne prawidłowości regionalne, jeśli chodzi o zmiany efektywności nauczania. Co ciekawe, są one odmienne w zależności od dziedziny. W zakresie przedmiotów humanistycznych pozytywne zmiany przeważają w województwach warmińsko-mazurskim, łódzkim, podlaskim, wielkopolskim i pomorskim, podczas gdy w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w opolskim, małopolskim, podkarpackim, lubelskim, świętokrzyskim, dolnośląskim i wielkopolskim. Wielkopolska jest więc jedynym regionem, w którym ogólnie pozytywny obraz zmian w gimnazjach obejmuje całokształt zakresu kształcenia sprawdzanego przez polskie egzaminy zewnętrzne.

Warto odnotować występowanie relatywnie silnych trendów w niektórych dużych miastach. W Rzeszowie trend wzrostowy EWD gimnazjów w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych wyniósł 0,41 pkt, co oznacza wzrost średniego EWD o ponad 2 pkt. w całym analizowanym okresie. Znajduje to również odzwierciedlenie we wzroście wyników egzaminu gimnazjalnego. Pozytywnymi przykładami mogą też być gmina miejska Ława (4 gimnazja), gdzie trend wzrostowy EWD gimnazjów w zakresie przedmiotów humanistycznych wynosi 0,27, a z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych 0,32 oraz gmina wiejska Zgierz (4 gimnazja), gdzie wartości odpowiednich wskaźników trendu wynoszą 0,39 i 0,30.

Efektywność nauczania w gminie to przede wszystkim efektywność nauczania w poszczególnych szkołach. Udostępnianie szkołom narzędzie w postaci Kalkulatora EWD pozwala badać efektywność nauczania w podziale na grupy uczniowskie i planować działania tak, by świadomie zmieniać się w zidentyfikowanych do poprawy obszarach. Wsparcie szkół w prowadzeniu tego typu analiz i w planowaniu praktycznych działań na ich podstawie można uzyskać np. podczas corocznych Szkół EWD. Najbliższa odbędzie się 7 i 8 kwietnia br. w Warszawie-Miedzeszynie. Więcej szczegółów można znaleźć na stronie www.pcgpolska.pl/ewd.

Rysunek 1. Trendy w średnich trzyletnich wskaźnikach EWD gimnazjów w zakresie przedmiotów humanistycznych dla poszczególnych gmin w latach 2010-2015. Kolor zielony wskazuje na trend pozytywny, czerwony na negatywny. Źródło: opracowanie PCG Edukacja na podstawie danych Instytutu Badań Edukacyjnych

Rysunek 2. Trendy w średnich trzyletnich wskaźnikach EWD gimnazjów w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych dla poszczególnych gmin w latach 2010-2015. Kolor zielony wskazuje na trend pozytywny, czerwony na negatywny. Źródło: opracowanie PCG Edukacja na podstawie danych Instytutu Badań Edukacyjnych

¹ **Tomasz Żółtak**, ekspert PCG Edukacja ds. analiz danych, statystyki i badań, autor i współautor licznych publikacji i raportów w dziedzinie pomiaru edukacyjnego, socjologii i politologii. W PCG Edukacja łączy swoje dokonania naukowe z działalnością szkoleniową i doradczą w zakresie sposobów wykorzystania danych do rozwiązywania konkretnych problemów szkół i JST.